

J.J. Cremer.

Wat Willem van 't blummeke zeit¹ / Wat Willem van 't blommeke zeit door J.J. Cremer.

Gedicht geschreven in 1861. Vanaf 1874 onder de titel 'Wat Willem van 't mooi blommeke zeit'.

Publicatieoverzicht.

1e druk in: Vergeet mij niet: muzen Almanak voor 1864: verzameld door W.J. Hofdijk. Amsterdam: J.H. Laarman, 1864. Jrg. 46, 1864, p. 89-90.

2e druk in: Gedichtjes. Amsterdam: G.L. Funke, 1874. p. 32-33.

2e druk in: Het orgel: gedichtjes, gelegenheidsstukken. Amsterdam: D. Noothoven van Goor, 1881. p. 265. Romantische werken no. 14.

3e druk in: Gedichtjes. Arnhem - Nijmegen: Gebroeders E. G. & M. Cohen, 1883. p. 36-37.

4e druk in: Gedichtjes. Arnhem - Nijmegen: Gebrs E. & M. Cohen, 1888. p. 36-37.

5e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: Sijthoff, [ca. 1890]. 2e druk. 302 p. Vijftig-cents-editie; 23.

6e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1908]. 3e druk. p. 274-275. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

7e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [ca. 1908]. 3e druk. p. 274-275. Vijftig-cents-editie, no. 23.

8e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [1917]. 4e druk. p. 274-275 Romantische werken. Blauwe serie.

9e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [1917]. 4e druk. p. 274-275. Romantische werken. Rode serie.

¹ Waarschijnlijk in 1861 in een tijdschrift of almanak verschenen.

Vaderlandsche letteroefeningen, 1875:

zijn zal. Als een „ouder-onsje” waardeer ik het hoog; maar — in dit bundeltje? Cremer heeft ons door zijne novellen zoo verwend, dat wij van hem altijd iets keurigs verwachten. Meer genoeg gaven mij: 't **Zunneke** en 't Moantje, Wat Willem van 't blommeke zegt, Achterdeurkes en Harmen en Kloas. In deze versjes zit meer voor

Gedicht op muziek gezet: [Youtube 2025](#)

Overzichtskaart, 2026:

De Reis van het Bloemke: Van Veld naar Vaas

Bewondering in de Natuur

Unieke Schoonheid

De bloem is opmerkend omringd met een prachtige mengeling van rood en wit.

“Mooi blommeke wat bij’ toch lief”

De diepe genegenheid van de sprekter voor de eenvoudige schoonheid van de bloem.

Beperkte Horizon

De bloem staat altijd tussen haar gelijken, terwijl er in de wereld meer te zien is.

Zorg en Bescherming Binnen

Bescherming tegen de Elementen

Binnen heeft de bloem geen last van de storm of de wind.

Voorbereiding van de Plek

Vooraf Willem plukt, zoekt hij eerst een plek en vult hij het bloemglas.

Dagelijkse Toewijding

Willem belooft de bloem elke dag vers water en een exemplaar bij het versen.

Presentatie 2026:

De Anatomie van een Streekgedicht

Een ontleding van Jacob Cremers 'Wat Willem van 't blommeke zegt'

Een visuele en thematische verkenning van liefde, natuur en dialect.

Fase 1: Bewondering.
De fysieke aantrekkingskracht en zintuiglijke observatie.

Mooi blommeke wat bij’ toch lief,
Wat kiek ie toch minnig en oarig,
Ge lacht er da’k lssst krieg um ’t net zoo te doen,
En ’t is er rondum oe zoo bloarig.

Mooi blommeke wat ruuk ie zuut,
Van wit en van rood bij’ gemengeld,
Al kiek ik in ’t rond - nee - ik zie d’r als gj
Geen ranker en bêter gestengeld.

Mooi blommeke vervêlt ’t oe niet
Doar altied te stoaan bij’ s gelieken?
Ge ziet er oe zusters moar anders ook niet,
D’r velt o zoo veul nog te kiekien.

Mooi blommeke ik pluk oe af...
Wat mein ie... da’j korter zoudt fleuren?
Geen nood. En alêvel ien ’t kaemerke gunds
Doar sprêken ze starker oe kleuren.

As ’t sturmen goeng - hier ha’jt dan kwoad,
Bij mien zal de weind oe niet deren,
Varsch woater dat hoal ik oe iederen dag,
In ’t venster ku’j mooi figelêren.

Mooi blommeke wat bij’ toch lief,
Wat kiek ie toch minnig en oarig;
Ik pluk oe - moar erst nog ’ en bietje geduld,
Erst ploatste gezocht en oe ’t blomglas gevuld,
En dan - ’t wordt um ’t hart mien zoo roarig.

Fase 2: Toe-eigening & Bescherming
Het rationaliseren van bezit en de belofte van zorg.

Fase 3: Kwetsbaarheid.
Uitstel van de handeling en ware ontroering.

Fase 1: Bewondering.
De fysieke aantrekkingskracht en zintuiglijke observatie.

Mooi blommeke wat bij'j toch lief,
Wat kiek ie toch minnig en oarig,
Ge licht er da'k lsst krieg um 't net zoo te doen,
En 't is er rondum oe zoo bloarig.

Mooi blommeke wat ruuk ie zuut,
Van wit en van rood bij'j gemengeld,
Al kiek ik in 't rond - nee - ik zie d'r als gij
Geen ranker en bêter gestengeld.

Mooi blommeke vervêlt 't oe niet
Doar altied te stoan bij'j's gelieken?
Ge ziet er oe zusters moar anders ook niet,
D'r velt oe zoo veul nog te kiekien.

Fase 2: Toe-eigening & Bescherming.
Het rationaliseren van bezit en de belofte van zorg.

Mooi blommeke ik pluk oe af...
Wat mein ie ... da'j korter zoudt fleuren?
Geen nood. En alêvel ien 't kaemerke gunds
Doar sprêken ze starker oe kleuren.

As 't sturmen goeng - hier ha'jt dan kwoad,
Bij mien zal de weind oe niet deren,
Varsch woater dat hoal ik oe iederen dag,
In 't venster ku'j mooi figelêren.

Mooi blommeke wat bij'j toch lief,
Wat kiek ie toch minnig en oarig;
Ik pluk oe - moar erst nog ' en bietje geduld,
Erst ploatse gezocht en oe 't blomglas gevuld,
En dan - 't wordt um 't hart mien zoo roarig.

Fase 3: Kwetsbaarheid.
Uitstel van de handeling en ware ontoering.

NotebookLM

De Emotionele Tijdlijn van Willem

- Aantrekking** - Zintuiglijke waarneming van kleur en geur.
- Projectie** - Aannemen dat de bloem eenzaam is ('vervêlt 't oe niet').
- Besluit** - De drang tot bezit ('Ik pluk oe af').
- Zorgbelofte** - Verantwoordelijkheid nemen ('Varsch woater').
- Overgave** - Emotionele ontoering ('hart mien zoo roarig').

Het gedicht volgt een strikte chronologie: van oppervlakkige observatie naar diepe, kwetsbare emotie.

NotebookLM

Fase 1: Esthetische Aantrekkingskracht

- Zien & Kleur**
'Van wit en van rood bij'j gemengeld' / 'Wat kiek ie toch minnig en oarig'
- Ruiken**
'Mooi blommeke wat ruuk ie zuut'
- Vorm & Postuur**
'Geen ranker en bêter gestengeld'
- Context**
'rondum oe zoo bloarig'

Willems eerste interactie is puur zintuiglijk. Hij ontleedt de bloem als een botanicus, gedreven door visuele en olfactorische perfectie.

NotebookLM

Het Rationaliseren van Bezit

Het Excuus: Projectie van verveling. Willem overtuigt zichzelf dat de bloem niets meer te ontdekken heeft in het veld. "Doar altied te stoan bij'j's gelieken? ... D'r velt oe zoo veul nog te kiekien."

De Belofte: Gegarandeerde esthetiek. Hij wuift het risico op verweiking weg door te focussen op hoe de kleuren binnen beter tot hun recht komen. "Doar sprêken ze starker oe kleuren."

De overgang van bewonderen naar toe-eigenen ('Ik pluk oe af') vereist een morele rechtvaardiging. Willem framet zijn daad niet als diefstal, maar als een redding.

NotebookLM

Diagnostische Vergelijking: Het Veld vs. De Vensterbank

	In het wild (Natuur)	In de kamer (Cultuur)
Omgeving	Tussen gelijken en zusters 	Solitair, uniek in het raam
Bedreigingen	Storm en elementen ('kwoad' hebben) 	Veilig en beschermd ('weind oe niet deren')
Voeding	Natuurlijke, onvoorspelbare elementen 	Dagelijks verzorgd ('Varsch woater')
Doel	Ongezien opgaan in de massa 	Bewonderd worden ('mooi figeléren')

Conclusie: Willem biedt cultivatie, veiligheid en exclusiviteit in ruil voor het verlies van natuurlijke natuurlijke vrijheid.

#1 NotebookLM

De Psychologische Functie van het Dialect

Intimiteit. Dialect verkleint de afstand tussen spreker en onderwerp. Het maakt de monoloog zachter en aanzienlijk minder formeel dan Standaardnederlands.

Authenticiteit. Het verankert het gedicht in de 19e-eeuwse plattelandsromantiek, passend bij de rurale setting van een eenzame man in het veld.

*“Mooi blommeke
wat bi’j toch lief”*

Klankkleur. De zachte klanken ('zuut', 'oorig', 'bloarig') weerspiegelen de zachtheid van de bloem zelf, waardoor vorm en inhoud organisch samensmelten.

#1 NotebookLM

Anatomie van de Streektaal: Een Gevoelswijzer

<p>Minnig</p> <p>Lieflijk, schattig, innemend.</p> <p><i>Drukt een vertederende onschuld uit die in het hart raakt.</i></p>	<p>Oarig</p> <p>Aardig, grappig, eigenaardig leuk.</p> <p><i>Geeft de bloem een bijna menselijk, innemend speels karakter.</i></p>	<p>Figeléren</p> <p>Zich vertonen, pronken, mooi staan te wezen.</p> <p><i>Verheft de bloem van een passief object tot een actieve bewoner van de vensterbank.</i></p>
--	---	---

#1 NotebookLM

Van Bezitter naar Beschermer

Bescherming tegen elementen.

‘By mien zal de weind oe niet deren’
Een belofte van een absoluut veilige haven.

Toewijding en Zorg.

‘Varsch woater dat haab ik oe iederen dag’

De passie wordt omgezet in een dagelijkse, actieve plicht.

De intentie van Willem transformeert in de vijfde strofe. Het draait niet langer om wat de bloem voor hém doet (lekker ruiken, er mooi uitzien), maar wat hij voor de blóm kan doen. Liefde vereist onderhoud.

#1 NotebookLM

De Uitgestelde Actie: Respect boven Impuls

'Ik pluk oe - moar erst nog 'en bietje geduld,
Erst ploatse gezocht en oe 't blomglas gevuld'

Beheersing.

In plaats van de bloem direct impulsief te plukken en haar mogelijk te laten verdorren tijdens zijn wandeling, dwingt hij zichzelf tot geduldig wachten.

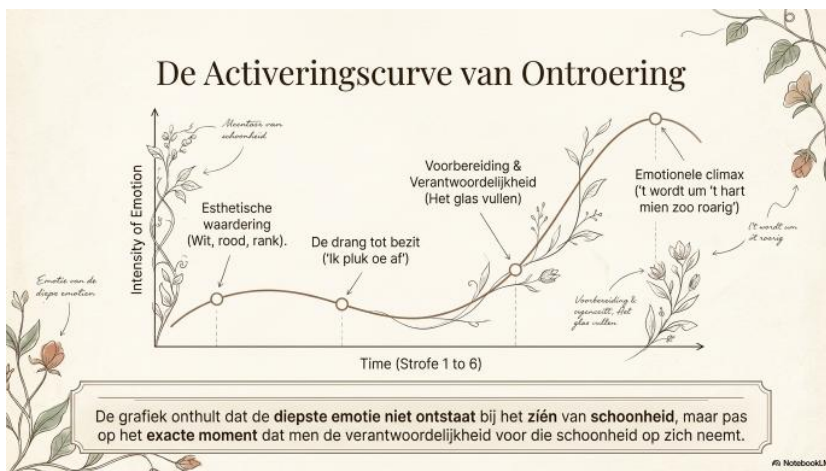

Voorbereiding.

Het 'huis' moet eerst klaar zijn (een plaats zoeken, het glas vullen).
Dit toont de ultieme eerbied voor het leven van de bloem.
Uitstel van behoeftebevrediging is hier het bewijs van ware affectie.

© NotebookLM

De Activeringscurve van Ontroering

Metaforische Synthese: Bloem of Bruid?

De Letterlijke Lezing

Een plattelandsman bewondert een veldbloem en besluit

Emotie van naar van der heid voor Fiedel Terracotta

Een plattelandsman bewondert een veldbloem en besluit deze mee naar huis te nemen om zijn kamer op te fleuren, waarbij hij buitengewoon zorgvuldig met de natuur omgaat.

De Allegorische Lezing

De belofte van een Druy Blue

Een poëtische reflectie op hofmakerij en huwelijk. De bloem staat symbool voor een geliefde. De beloftes van 'veiligheid voor de storm', 'een eigen plek in huis' en 'dagelijkse toewijding' weerspiegelen de 19e-eeuwse idealen van romantische liefde en absolute geborgenheid.

© NotebookLM

Kernboodschap

“En dan - 't wordt um 't hart mien zoo roarig.”

Jacob Cremer herinnert ons eraan dat ware schoonheid ons niet alleen aanzet tot bezitsdrang. Het transformeert ons, dwingt ons tot blijvende zorgzaamheid, en laat ons uiteindelijk in een staat van diepe, kwetsbare ontroering achter. Niet de bloem verandert dit gedicht, maar Willem zelf.

© NotebookLM

Over de Auteur: Jacob Cremer (1827 - 1880)

- Beroemd om zijn Betuwsche Novellen, waarmee hij het harde boerenleven en de authentieke streektaal van de Betuwe nationale bekendheid gaf.

*Authentieke
Streektaal*

- Meester in de 19e-eeuwse plattelandsromantiek, waarin het alledaagse leven van de landman met warmte, humor en grote morele diepgang werd geportretteerd.

*Warmte &
Humor*

- Dit specifieke gedicht illustreert perfect zijn zeldzame gave om grote universele thema's (liefde, zorg, verantwoordelijkheid) te verpakken in uiterst kleine, observerende miniatuurtjes uit de natuur.

*Miniatuurtjes
uit de Natuur*

© Notebook.M

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 20 maart 2026.